

องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

The Factors for Driving National Strategy on Education of Educational Service Area Office

สงวน อินทร์รักษ์

Sanguan Inrak

คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Education, Silpakorn University

Corresponding Author, Email: sanguan7724@gmail.com

Received January 17, 2023; Revised February 17, 2023; Accepted: March 24, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา แบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ 2) ผลยืนยันองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีประชากรเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 62 เขต รวมทั้งสิ้น 245 เขต และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางประมาณขนาดตัวอย่างของการของเครชี และมอร์แกน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น แบ่งตามสัดส่วนของแต่ละภาค ดังนี้ ภาคกลาง 37 เขต ภาคตะวันออก 11 เขต ภาคตะวันตก 11 เขต ภาคเหนือ 21 เขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 48 เขต ภาคใต้ 24 เขต รวมทั้งสิ้น 152 เขต ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขต จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการเขต จำนวน 1 คน และหัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน จำนวน 1 คน รวมจำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 456 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) มีการตั้งคณะทำงานอย่างเป็นระบบ 2) มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทุกด้านและมีความยืดหยุ่น 3) มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ และการติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานนโยบาย 5) สร้างความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกัน และ 6) จัดระบบการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมและเท่าเทียม 2. ผลการยืนยันองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและ

ผู้เชี่ยวชาญ เห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

คำสำคัญ: กลไกการขับเคลื่อน; ยุทธศาสตร์ชาติ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

Abstract

This study was a descriptive research where applying mix method receive research design. The purposes of this study were to identifying: 1) the factors for driving national strategy on education of Educational Service Area Office, and 2) the confirmations of the factors for driving national strategy on education of Educational service area office. The population of this study were 245 educational service area office composed of 183 primary educational service area offices and 62 secondary educational service area office. The sample was determined by Krejcie and Morgan table. The stratified random sampling was used to get the sample. The samples determined by the proportion from each part of Thailand; 37 offices from Central Part, 11 offices from East Part, 11 offices from West Part, 21 offices from north part, 48 offices from North East Part, and 24 offices from South Part, with a total of 152 offices. The respondents from each office composed of a director, a deputy director, a head of policy and planning section, totally 3 respondents from each office, with a total of 456 respondents.

The findings of this study revealed that: 1. The factors for driving national strategy on education of Educational Service Area Office composed of 6 factors: 1) Formulating team work systematically, 2) Setting action plan that covers all aspects and is flexibility, 3) Applying innovation and information technology in managing and monitoring effectively, 4) Developing the Promote the personnel who responsible in policy implementation, 5) Stimulating the cooperative and understanding among the team work., and 6) Setting a system of faire and equilibrium in budgeting. 2. The confirmation of factors and the factors for driving national strategy on education of Educational Service Area Office found out that all experts had consensus opinion on 6 factors were accuracy, appropriately, possibility, and utility.

Keyword: Driving; National Strategy; Educational Service Area office

บทนำ

กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเป็นการเดินทางสู่เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ของประเทศ ยุทธศาสตร์เป็นหัวใจสำคัญเสมือนแผนที่นำทาง มุ่งสู่การบริหารจัดการประเทศ เพื่อการพัฒนาพร้อมทั้งนำพาประเทศให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ประเทศไทยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติมุ่งพัฒนาประเทศในระยะยาวโดยมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ และบูรณาการในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย ซึ่งในการจัดทำแผน เป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วสามารถใช้บังคับได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติ เพื่อมุ่งให้เกิด คนดี เก่ง และมีคุณภาพ เป็นการสร้างโอกาสรวมทั้งความเสมอภาคทางสังคม นับว่าเป็นการเติบโตบนพื้นที่คุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีแนวทางการพัฒนา สร้างสมรรถนะ เพื่อให้ทุกด้านมีคุณลักษณะที่ดี ทั้งนี้ในการปฏิรูปครูในศตวรรษที่ 21 สร้างครูยุคใหม่ มีองค์ความรู้แบบไม่หยุดนิ่ง มีศักยภาพสูงในการทำงาน รวมทั้งระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้สถานศึกษาเป็นเลิศทางวิชาการ ในระดับนานาชาติ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยมีกรอบทิศทางการจัดการศึกษา ให้คนไทยทุกคนพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการศึกษาให้การศึกษาให้เข้าถึงโอกาส สร้างความเสมอภาคในการศึกษา เป็นการพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการของตลาดงาน ถือว่าเป็นการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

จากการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการให้เร่งแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายในหลาย ๆ ด้านส่งผลให้นโยบายด้านการศึกษาได้มีการขับเคลื่อนได้ไม่ดีเท่าที่ควรโดยกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในด้านความปลอดภัย ด้านโอกาส ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพ ยังเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ใน 9 เรื่องคือ 1) ปัญหากลุ่มผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 2) ปัญหาความปลอดภัยในนักเรียน 3) ปัญหาการเข้าถึงการศึกษาในเด็กปฐมวัย รวมถึงการออกกลางคันของเด็ก 4) ปัญหาการพัฒนาหลักสูตร 5) ปัญหาบุคลากรขาดทักษะการใช้ออนไลน์ การมีวินัยทางการเงิน 6) ปัญหาการจัดการเรียนรู้ 7) ปัญหาคุณภาพผู้เรียน 8) ปัญหาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และ 9) ปัญหาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยกระจายอำนาจ ยังไม่เข้มแข็งพอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ของสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา ประกอบด้วย 1) แนวทางในการขับเคลื่อนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ส่งผลต่อการแปลงนโยบายสู่การดำเนินงานที่ผู้รับนโยบายต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความถูกต้อง 2) ทรัพยากรสำหรับการบริหารจัดการ มิใช่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนนโยบายที่ได้รับ ได้แก่ งบประมาณที่มีอย่างจำกัด บุคลากรขาดความรู้ประสบการณ์ขาดความเข้าใจในเรื่องนโยบาย และ 3) ระยะเวลาในการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายค่อนข้างจำกัด ส่งผลในการปฏิบัติงานบางประการที่ต้องใช้ระยะเวลามากในการดำเนินงาน (กลุ่มวิจัยเชิงประเมิณและสารสนเทศ สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษาในส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อช่วยในการดำเนินงานสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการยืนยันองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย แหล่งข้อมูลที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 62 เขต รวมทั้งสิ้น 245 เขต ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลคือ ผู้อำนวยการเขต รองผู้อำนวยการเขต และหัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 152 เขต จำนวน 456 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 122 เขต จำนวน 366 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.26% การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อสกัดตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ขององค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ของตัวบ่งชี้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง (unstructured Interview) 2) แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) และ 3) แบบยืนยันองค์ประกอบ (factor confirmatory form)

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) มีการตั้งคณะทำงานอย่างเป็นระบบ 2) มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทุกด้านและมีความยืดหยุ่น 3) มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ และการติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานนโยบาย 5) สร้างความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกัน และ 6) จัดระบบการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) มีการตั้งคณะทำงานอย่างเป็นระบบ 2) มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทุกด้านและมีความยืดหยุ่น 3) มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ และการติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานนโยบาย 5) สร้างความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกัน และ 6) จัดระบบการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมและเท่าเทียม ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า “องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่จะต้องรับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการมาดำเนินการเพื่อให้นโยบายของหน่วยเหนือสามารถขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติและเกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจึงต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน ต้องมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อการขับเคลื่อนนโยบาย มีการวางแผนที่ครอบคลุมในทุกๆ ด้านของการพัฒนาการศึกษาตามที่เราได้ไว้ในนโยบาย ซึ่งในการดำเนินงานของคณะทำงานต้องมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ร่วมกับการดำเนินโครงการรวมถึงการติดตามการดำเนินงานของนโยบาย สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานนโยบาย โดยเฉพาะทีมงานหรือคณะทำงานทั้งในระดับเขตพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถในเชิงปฏิบัติการที่สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จะต้องมีการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกันของคณะทำงาน ให้มีความเข้าใจจุดหมายปลายทางรวมถึงกระบวนการการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และที่สำคัญประการหนึ่งของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ หรือการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมเป็นธรรมกับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม

ที่จะก่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติ สามารถที่จะขับเคลื่อนนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบดังกล่าวนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของรพีพร รุ่งสีทอง ที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติจะประกอบด้วยการประสานงานภายในมีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้มีการสื่อสารความเข้าใจของคนในองค์กร มีการแปลงนโยบายสู่แผนกลยุทธ์ สร้างความเข้าใจในสิ่งที่ต้องปฏิบัติ (รพีพร รุ่งสีทอง, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไบรอัน โบลตัน และจุง พาร์ค (Brian Bolton and Jung Park) ที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนกลยุทธ์เพื่อให้ไปสู่ความสำเร็จนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับระบบเทคโนโลยีสร้างความเข้าใจของบุคลากร และต้องมีการขับเคลื่อนแผนด้วยงบประมาณที่พร้อมสามารถปฏิบัติงานอย่างไม่ติดขัด (Brian Bolton and Jung Park, 2022) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นาซี โครันเต็ง อาซิดู ที่กล่าวว่า การดำเนินงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรต้องมีขั้นตอนในการทำงานที่ครอบคลุม ตรวจสอบได้ มีการใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม มีการใช้เทคโนโลยี มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (Nasir Koranteng Asiede, 2022) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริฤกษ์ ทรงวิไล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงสร้างและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ผลการวิจัยพบว่า กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้บรรลุผลคือการจัดโครงสร้างที่เหมาะสม มีการจัดระบบบริหารจัดการที่เหมาะสม สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีงบประมาณที่เหมาะสม (สิริฤกษ์ ทรงวิไล, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ศรีอำดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติของเทศบาล ตำบลบางเตือ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี: กรณีศึกษาด้านระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีการสร้างความร่วมมือ มีการวางแผน ปฏิบัติการ มีการประชุมเพื่อให้เข้าใจในโครงการนั้นๆ (ศิริพร ศรีอำดี, 2559) ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธาสินี โพธิจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่า การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติต้องมีการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ การปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยครบวงจรอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนไป จะส่งผลให้การดำเนินงานสำเร็จมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ (สุธาสินี โพธิจันทร์, 2561) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิวรรณ ตันกันยา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ให้ความสำคัญกับบุคลากร ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ความขัดแย้งคล่องตัว มีความยืดหยุ่น มีการประสานงานและสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ (ศศิวรรณ ตันกันยา, 2559)

นอกนี้ยังพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลเลียม เอ็ดเวิร์ดส์ เดมิง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง หลักเศรษฐศาสตร์แนวใหม่ สำหรับองค์กรเอกชน หน่วยงานรัฐบาลและองค์กรการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า หลักการดำเนินงาน ควรประกอบด้วย การวางแผนงาน และกำหนดวิธีการ การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ การปรับปรุง นำมาปรับเปลี่ยนแผนงานให้สอดคล้องกับวิธีการและทรัพยากรที่กำหนดขึ้นมาใหม่โดยยังคงคำนึงถึงการกำหนดตัวชี้วัดที่เหมาะสม แล้วจึงเริ่มลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ (William Edwards Deming, 1993) ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชาชาญ อินทรชิต ได้

ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนายุทธศาสตร์ในระดับหน่วยปฏิบัติการจะต้องมีการนำองค์กรสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบมีนโยบาย และกลยุทธ์ที่ชัดเจนมีการสร้างเครือข่ายที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีระบบการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบที่ต่อเนื่อง (ปรีชาชาญ อินทรชิต, 2556) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคาราริ, คิฮารา, และมังก้า ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีการเติบโตสูงในเคนยา ผลการวิจัยพบว่า ตัวขับเคลื่อนการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติจะต้องมีบุคลากร มีหลักการดำเนินงานตามกระบวนการ มีการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนองค์กรทั้งทางตรงทางอ้อม (Karari, Kihara and Munga, 2017) ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคาคิ ออสท์, เบรกเชซ ดี วาริส, และจูล เอ เวน เดอร์ ซี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนกลยุทธ์การสอนสู่แนวปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์ ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนนโยบายในภาคสนามนั้นจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้เชิงลึก มีประสบการณ์ และต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เหมาะสม (Katie Oost, Bregje De Vries & Joop A. Van der Schee, 2011)

2. จากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าผลการยืนยันองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องต้องกันว่า องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 6 องค์ประกอบ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า “ผลการยืนยันองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญคือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติจึงมีประสบการณ์ตรงในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และมีความเห็นว่า องค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบมีส่วนในการขับเคลื่อนนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันแสดงให้เห็นว่าการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจะต้องมีการตั้งคณะทำงานขึ้นมารองรับการขับเคลื่อนนโยบายที่มีระบบโครงสร้างชัดเจน มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนครอบคลุมในทุกๆ ด้านของนโยบายหน่วยเหนือ ในขณะที่การดำเนินงานนโยบายต้องมีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการควบคุมกำกับติดตามการดำเนินงาน ที่สำคัญผู้ทรงคุณวุฒิมองว่า การพัฒนาศักยภาพที่รับผิดชอบงานนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นมีความสำคัญที่จะต้องจัดการพัฒนาทั้งในด้านทักษะการปฏิบัติงาน และรวมถึงการสร้างความร่วมมือ สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ อาจะมองว่าในระดับเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการจำเป็นต้องมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินการนโยบายจึงต้องมีการจัดระบบการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมและต้องมีความเท่าเทียมต่อการดำเนินงานในแต่ละนโยบาย จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สอดคล้องกับหลักการแนวคิดของเก็จกนก เอื้อวงศ์ ที่กล่าวว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการทำนโยบาย ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบาย เป็นการจัดการและประสานกิจกรรมต่างๆ เพื่อไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร และความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศ (เก็จกนก เอื้อวงศ์)

, 2565) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของฟูลแลน ที่กล่าวว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ชัดเจน มีโครงสร้างและรูปแบบของกิจกรรมที่ชัดเจน (Fullan, 2021)

บทสรุป

องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีการตั้งคณะทำงานอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 25 ตัวแปร 2) มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทุกด้านและมีความยืดหยุ่น ประกอบด้วย 27 ตัวแปร 3) มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ และการติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 17 ตัวแปร 4) ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานนโยบาย ประกอบด้วย 16 ตัวแปร 5) สร้างความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกัน ประกอบด้วย 8 ตัวแปร และ 6) จัดระบบการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมและเท่าเทียม ประกอบด้วย 8 ตัวแปร และผลการตรวจสอบการยืนยันองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยวิธีอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการตรวจสอบยืนยันพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นพหุองค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 องค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบองค์ประกอบกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาข้างต้นผู้วิจัยนำข้อค้นพบมาเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป 1) ในการตั้งคณะทำงานเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดระบบของการดำเนินงานตามแผน และต้องมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงานทั้งทางตรงและทางอ้อม และที่สำคัญจะต้องมีความยืดหยุ่นในเชิงปฏิบัติการ 2) การกำหนดแผนปฏิบัติการจะกำหนดให้ครอบคลุมในทุกๆ ด้านที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นแผนที่มีความชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของงาน 3) ในการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ควรคำนึงถึงความเหมาะสม และความสามารถของบุคลากรหรือทีมงาน 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดรูปแบบกระบวนการติดตามนโยบายให้เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา 5) ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือควรคำนึงปัจจัยต่างๆ ที่อาจมีผลการประสานงานในโอกาสต่อไปด้วย ทั้งนี้เครือข่ายที่อาจจะเข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ จึงต้องสร้างเครือข่ายแหล่งเงินทุนในการดำเนินงานร่วมด้วย และ 6) ผู้บริหารจะต้องพิจารณาความพร้อมด้านงบประมาณ

ในการดำเนินงานตามนโยบาย รวมถึงการจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานต่างๆ จะต้องยึดหลักความเป็นธรรม และความเท่าเทียมตามสิทธิอันพึงมีด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จำแนกเป็นสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา 2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และ 3) ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการนำองค์ประกอบ การขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาทั้งได้จากการวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติจริงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มวิจัยเชิงประเมินและสารสนเทศ สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). รายงานการศึกษาและพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2565). “การนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา: สมรรถนะและแนวทางการพัฒนา 2565.” วารสารเศรษฐศาสตร์ ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน): 77-92.
- รพีพร รุ่งสีทอง. (2565). แนวทางการนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ: บทความธุรกิจ. กรุงเทพฯธุรกิจมีเดีย. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 1 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/>
- ปรีชาชาญ อินทรชิต. (2556). “การพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 15 (ฉบับพิเศษ): 146-159.
- ศศิวรรณ ตันกันยา. (2559). “ปัญหาและแนวทางการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน): 164-177.
- ศิริพร ศรีอำดี. (2559). “การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปปฏิบัติของเทศบาล ตำบลบางเตือ อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี: กรณีศึกษาด้านระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และ โครงสร้างพื้นฐาน”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธาสินี โพธิจันทร์.(2561). “PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง.” วารสาร Productivity World 19(115) (มีนาคม-เมษายน): 93-97.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ: คู่มือคำอธิบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 8 เมษายน 2565 จาก <http://nscr.nesdc.go.th/nsimplement/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). นโยบาย สพฐ. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 27 เมษายน 2565 จาก <https://www.obec.go.th>

- สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล. (2561). “โครงสร้างและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ.” วารสารรัฐศาสตร์ 60(3) (กันยายน-ธันวาคม): 9-21.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 1-90.
- Brian Bolton & Jung Park. (2022). “Social impact as corporate strategy: responsibility and opportunity.” *Cogent Business & Management* 9(1): 1-12.
- Fullan, M. (2001). *Leading in a Culture of Change*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Katie Oost, Bregje De Vries, & Joop A. Van der Schee. (2011). “Enquiry-driven fieldwork as a rich and powerful teaching strategy–school practices in secondary geography education in the Netherlands.” *International Research in Geographical and Environmental Education* 20(4): 309-325.
- Karari, C. W., Kihara, M. P., & Munga, J. (2017). “Relationship between strategy implementation drivers and performance of high-growth firms in Kenya.” *International Journal of Business Management & Finance* 1(18): 3-15.
- Nasir Koranteng Asiedu. (2022).U “nderstanding knowledge management strategies in institutions of higher learning and the corporate world: A systematic review.” *Cogent Business & Management* 9(1):1-15.
- William Edwards Deming. (1993). *The New Economics for Industry, Government, and Education*. Boston Ma: MIT Press.

